

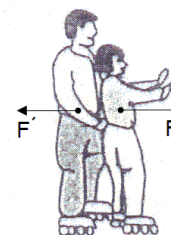
ΕΝΩΣΗ ΚΥΠΡΙΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ
26^η ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ ΦΥΣΙΚΗΣ
Α' ΛΥΚΕΙΟΥ

Κυριακή, 13 Μαΐου 2012   Ώρα: 10:00 – 13:00

ΘΕΜΑ 1^ο (10 μονάδες): Λύση

- α) Ο πατέρας ασκεί δύναμη F στην κόρη του και η κόρη του ασκεί δύναμη F' σε αυτόν.
 Θα ισχύει $F=F'$ (3^{ος} νόμος του Νεύτωνα)

- β) Σύμφωνα με το 2^ο νόμο του Νεύτωνα θα ισχύει:

επιτάχυνση πατέρα: $\alpha_1 = \frac{F}{M}$ (1)

επιτάχυνση κόρης: $\alpha_2 = \frac{F'}{m}$ (2)

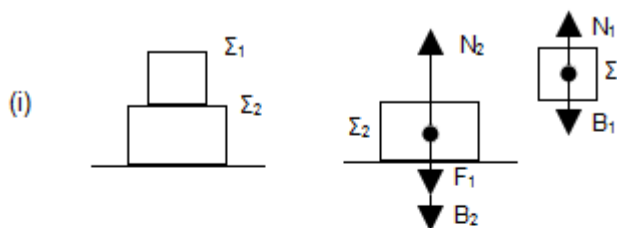
Επειδή $M > m$, θα είναι: (1), (2) $\Rightarrow \alpha_1 < \alpha_2$,

δηλαδή ο πατέρας έχει μεγαλύτερη μάζα από την κόρη του και θα αποκτήσει μικρότερη επιτάχυνση από αυτήν.

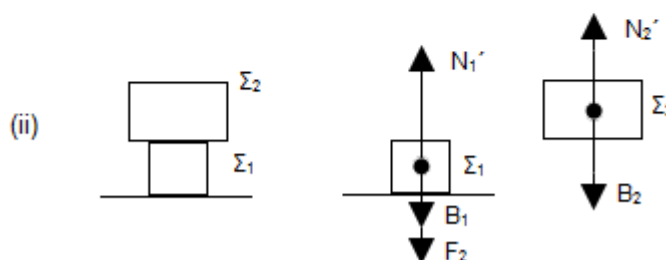
ΘΕΜΑ 2^ο (15 μονάδες): Λύση

- α) Δύναμη είναι η αιτία που μπορεί να προκαλέσει τη μεταβολή της κινητικής κατάστασης ενός σώματος ή την παραμόρφωσή του.
 Η δύναμη είναι διανυσματικό μέγεθος και μονάδα μέτρησής της (στο S.I.) είναι το Newton.

- β) Στην περίπτωση (i) στο Σ_1 ασκούνται: το βάρος B_1 και η αντίδραση N_1 από το Σ_2 .
 Στο Σ_2 ασκούνται: το βάρος B_2 , η δύναμη F_1 από το Σ_1 και η αντίδραση N_2 από το έδαφος.

- Στην περίπτωση (ii) στο Σ_1 ασκούνται: το βάρος B_1 , η δύναμη F_2 από το Σ_2 και η αντίδραση N_1' από το έδαφος.
 Στο Σ_2 ασκούνται: το βάρος B_2 και η αντίδραση N_2' από το Σ_1 .

γ) Στην περίπτωση (i) ισχύει: $N_1 = B_1$ (1^{ος} νόμος του Νεύτωνα) (1)

$$N_1 = F_1 \text{ (3^{ος} νόμος του Νεύτωνα) (2)}$$

$$N_2 = F_1 + B_2 \text{ (1^{ος} νόμος του Νεύτωνα) (3)}$$

Άρα από τις (1), (2), (3) $\Rightarrow N_2 = B_1 + B_2$ (4).

Στην περίπτωση (ii) ισχύει: $N_2' = B_2$ (1^{ος} νόμος του Νεύτωνα) (5)

$$N_2' = F_2 \text{ (3^{ος} νόμος του Νεύτωνα) (6)}$$

$$N_1' = B_1 + F_2 \text{ (1^{ος} νόμος του Νεύτωνα) (7)}$$

Άρα από τις (5), (6), (7) $\Rightarrow N_1' = B_1 + B_2$ (8).

Επομένως από τις (4), (8) $\Rightarrow N_2 = N_1'$.

ΘΕΜΑ 3^ο (15 μονάδες): Λύση

α) Είδος κίνησης για το B:

0→10s: ευθύγραμμη μεταβαλλόμενη κίνηση (το κινητό επιβραδύνεται),

10s→16s: σταματημένο,

16s→22s: ευθύγραμμη ομαλή κίνηση.

β) Είδος κίνησης για το A:

0→10s: ευθύγραμμη ομαλή κίνηση,

10s→16s: ευθύγραμμη ομαλή κίνηση με μικρότερη ταχύτητα (μικρότερη κλίση),

16s→22s: ευθύγραμμη ομαλή κίνηση με αντίθετη φορά κίνησης και μεγαλύτερη ταχύτητα (αρνητική κλίση και μεγαλύτερη κλίση).

γ) κλίση = $\frac{\Delta x}{\Delta t} = \frac{x_{\text{τελ}} - x_{\text{αρχ}}}{t_{\text{τελ}} - t_{\text{αρχ}}} = u$ (ταχύτητα).

$$\underline{0 \rightarrow 10\text{s}}: u_1 = \frac{10 - 0}{10 - 0} = 1 \text{ cm/s}, \quad \underline{16\text{s} \rightarrow 22\text{s}}: u_2 = \frac{0 - 12}{22 - 16} = -2 \text{ cm/s}$$

Το αρνητικό πρόσημο δηλώνει αντίθετη φορά κίνησης.

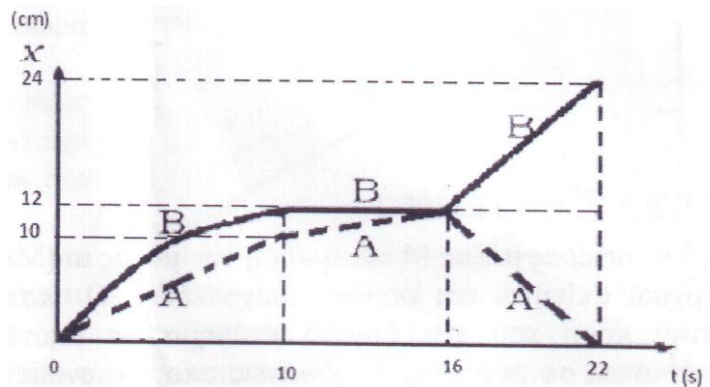
Άρα $|u_1| < |u_2|$, δηλαδή στο χρονικό διάστημα 16s→22s το μέτρο της ταχύτητας του σώματος είναι μεγαλύτερο.

δ) Στα 22s της κίνησης των δύο κινητών, το κινητό A μετατοπίστηκε κατά $x_A = 0 \text{ cm}$ και το κινητό B κατά $x_B = 24 \text{ cm}$.

Άρα $x_B > x_A$.

ε) Στα 22s της κίνησης των δύο κινητών, το κινητό A διένυσε $S_A = 12 + |-12| = 24 \text{ cm}$ και το κινητό B διένυσε διάστημα $S_B = 24 \text{ cm}$.

Άρα $S_B = S_A$.

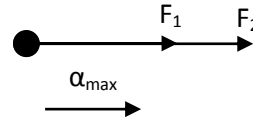

ΘΕΜΑ 4^ο (15 μονάδες): Λύση

α) Ονομάζεται η δύναμη που αντικαθιστά δύο ή περισσότερες δυνάμεις που ασκούνται σε ένα σώμα και επιφέρει το ίδιο αποτέλεσμα με αυτές.

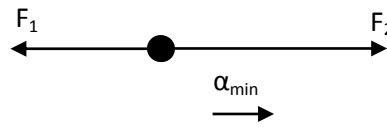
β) Τη μέγιστη επιτάχυνση $\alpha_{\max}$, μπορεί να αποκτήσει το σώμα, όταν οι δυνάμεις F_1 και F_2 έχουν την ίδια διεύθυνση και φορά.

$$\begin{aligned} \text{Έτσι: } \alpha_{\max} &= \frac{\Sigma F}{m} \Rightarrow \alpha_{\max} = \frac{F_1 + F_2}{m} \Rightarrow \\ \alpha_{\max} &= \frac{20 + 30}{20} \Rightarrow \alpha_{\max} = 2,5 \text{ m/s}^2. \end{aligned}$$

Την ελάχιστη επιτάχυνση $\alpha_{\min}$, μπορεί να αποκτήσει το σώμα, όταν οι δυνάμεις F_1 και F_2 έχουν την ίδια διεύθυνση αλλά αντίθετη φορά.

$$\begin{aligned} \text{Έτσι: } \alpha_{\min} &= \frac{\Sigma F}{m} \Rightarrow \alpha_{\min} = \frac{F_2 - F_1}{m} \Rightarrow \\ \alpha_{\min} &= \frac{30 - 20}{20} \Rightarrow \alpha_{\min} = 0,5 \text{ m/s}^2. \end{aligned}$$

γ) i) Είναι: $F_{3x} = F_3 \cdot \sin 37^\circ = 5 \cdot 0,8 = 4 \text{ N}$.

$$F_{3y} = F_3 \cdot \eta\mu 37^\circ = 5 \cdot 0,6 = 3 \text{ N}.$$

$$\Sigma F_x = F_1 - F_{3x} = 8 - 4 = 4 \text{ N}.$$

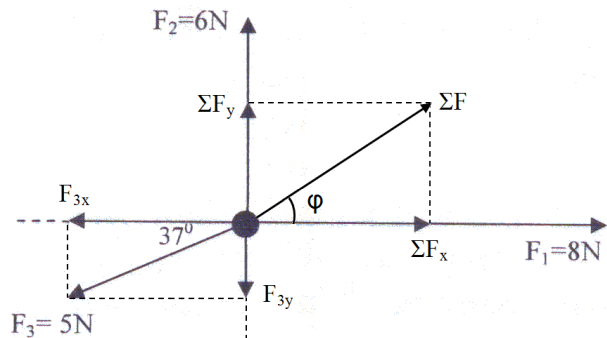
$$\Sigma F_y = F_2 - F_{3y} = 6 - 3 = 3 \text{ N}.$$

$$\Sigma F = \sqrt{(\Sigma F_x)^2 + (\Sigma F_y)^2} \Rightarrow$$

$$\Sigma F = \sqrt{4^2 + 3^2} \Rightarrow \Sigma F = 5 \text{ N}.$$

$$\text{Και } \epsilon\phi\phi = \frac{\Sigma F_y}{\Sigma F_x} = \frac{3}{4} \Rightarrow \phi = 36,87^\circ \cong 37^\circ$$

Δηλαδή η συνισταμένη δύναμη έχει μέτρο $\Sigma F = 5 \text{ N}$ και σχηματίζει γωνία $\phi = 36,87^\circ \cong 37^\circ$ με το οριζόντιο επίπεδο.

ii) Το σώμα θα κάνει ευθύγραμμη ομαλά επιταχυνόμενη κίνηση με επιτάχυνση

$\alpha = \frac{\Sigma F}{m}$ (2^{ος} νόμος Νεύτωνα). Η επιτάχυνση α θα έχει τη διεύθυνση και φορά της συνισταμένης δύναμης ΣF .

ΘΕΜΑ 5^ο (15 μονάδες): Λύση

α) Η μπάλα εκτελεί ευθύγραμμη ομαλά μεταβαλλόμενη κίνηση με επιτάχυνση g . Όταν η μπάλα ανεβαίνει επιβραδύνεται, ενώ όταν κατεβαίνει επιταχύνεται.

β) Θεωρώντας ως θετική φορά κίνησης, την κίνηση προς τα πάνω έχουμε:

εξίσωση ταχύτητας: $u = u_0 - g \cdot t \Rightarrow u = 20 - 10 \cdot t$ (1),

εξίσωση μετατόπισης: $y = u_0 \cdot t - \frac{1}{2} \cdot g \cdot t^2 \Rightarrow y = 20 \cdot t - 5 \cdot t^2$ (2).

γ) Έστω $h_{\max}$ το μέγιστο ύψος στο οποίο φτάνει η μπάλα.

Στο μέγιστο ύψος θα είναι $u=0$, οπότε από την εξίσωση (1) μπορούμε να υπολογίσουμε το χρόνο ανόδου της μπάλας οπότε η (1) $\Rightarrow 0 = 20 - 10 \cdot t \Rightarrow t = 2\text{s}$.

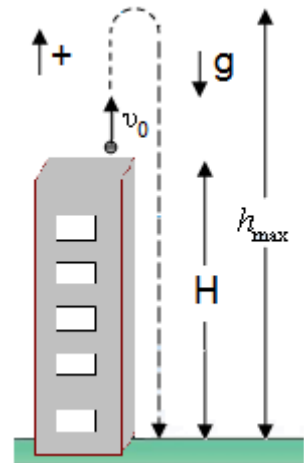
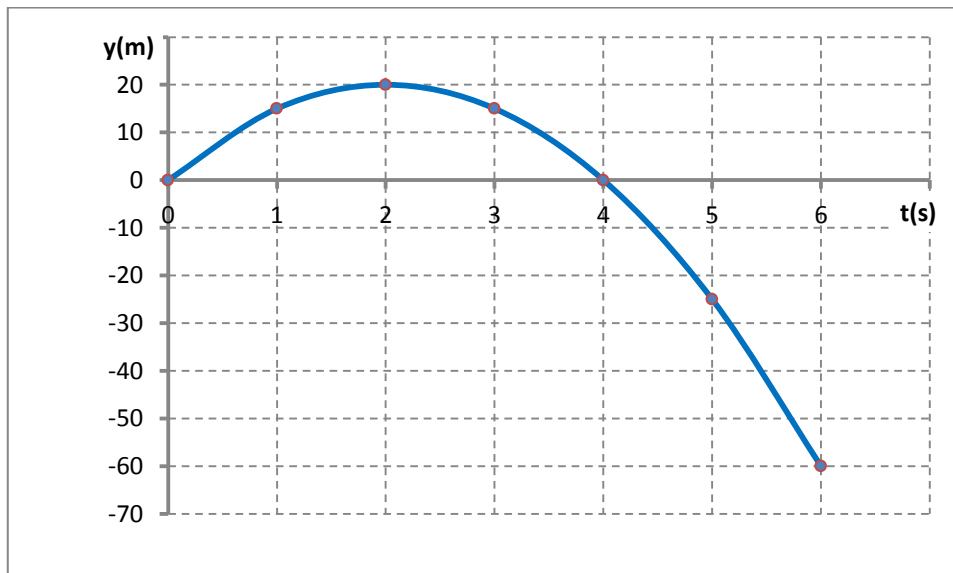
Για $t = 2\text{s} \rightarrow h_{\max} = H + y \stackrel{(2)}{\Rightarrow} h_{\max} = 60 + 20 \cdot 2 - 5 \cdot 2^2 \Rightarrow h_{\max} = 80\text{m}$.

δ) Όταν η μπάλα φτάνει στο έδαφος η μετατόπισή της θα είναι $y = -H$, οπότε η (2) $\Rightarrow -60 = 20 \cdot t - 5 \cdot t^2 \Rightarrow t^2 - 4 \cdot t - 12 = 0 \Rightarrow (t = -2\text{s}$ απορ. και $t = 6\text{s})$.

Άρα η μπάλα φτάνει στο έδαφος σε χρόνο $t = 6\text{s}$.

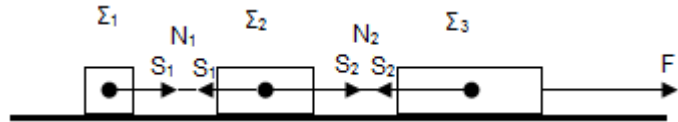
ε) Για $t = 0$ η (2) $\Rightarrow y = 0$, για $t = 2\text{s}$ η (2) $\Rightarrow y = 20\text{m}$, για $t = 4\text{s}$ η (2) $\Rightarrow y = 0\text{m}$ και για $t = 6\text{s}$ η (2) $\Rightarrow y = -60\text{m}$.

Οπότε η γραφική παράσταση μετατόπισης – χρόνου της μπάλας από τη στιγμή που ρίχτηκε προς τα πάνω μέχρι να φτάσει στο έδαφος είναι:

ΘΕΜΑ 6^ο (15 μονάδες): Λύση

Έως ότου κοπεί το νήμα N_2 τα τρία σώματα εκτελούν ευθύγραμμη ομαλά επιταχυνόμενη κίνηση με επιτάχυνση:

$$\alpha_1 = \frac{F}{m_1 + m_2 + m_3} \Rightarrow \alpha_1 = \frac{1,2}{2 + 4 + 6} \Rightarrow \alpha_1 = 0,1 \text{ m/s}^2 \text{ (θεωρώντας το σύστημα των τριών}$$

σωμάτων σαν ένα σώμα).

Αφού κοπεί το N_2 και μετά, τα σώματα Σ_1 και Σ_2 θα εκτελούν ευθύγραμμη ομαλή κίνηση και το Σ_3 θα εκτελεί ευθύγραμμη ομαλά επιταχυνόμενη κίνηση με επιτάχυνση:

$$\alpha_2 = \frac{F}{m_3} \Rightarrow \alpha_2 = \frac{1,2}{6} \Rightarrow \alpha_2 = 0,2 \text{ m/s}^2.$$

Ακόμα έστω S_1 η τάση του νήματος μεταξύ των Σ_1 , Σ_2 και S_2 η τάση του νήματος μεταξύ των Σ_2 , Σ_3 .

α) Τη χρονική στιγμή $t_1=2\text{s}$ το N_2 δεν έχει ακόμα κοπεί, τα τρία σώματα θα έχουν την ίδια ταχύτητα η οποία είναι: $u_1 = \alpha_1 \cdot t_1 \Rightarrow u_1 = 0,1 \cdot 2 \Rightarrow \mathbf{u_1 = 0,2 \text{ m/s}}$.

β) Τη χρονική στιγμή $t_1=2\text{s}$ οι τάσεις των νημάτων S_1 , S_2 υπολογίζονται ως εξής:

Για το Σ_1 σύμφωνα με το 2^ο νόμο του Νεύτωνα ισχύει:

$$S_1 = m_1 \cdot \alpha_1 \Rightarrow S_1 = 2 \cdot 0,1 \Rightarrow \mathbf{S_1 = 0,2 \text{ N}}$$

Για το Σ_2 σύμφωνα με το 2^ο νόμο του Νεύτωνα ισχύει:

$$S_2 - S_1 = m_2 \cdot \alpha_1 \Rightarrow S_2 = S_1 + m_2 \cdot \alpha_1 \Rightarrow S_2 = 0,2 + 4 \cdot 0,1 \Rightarrow \mathbf{S_2 = 0,6 \text{ N}}$$

γ) Έως ότου κοπεί το νήμα η απόσταση μεταξύ του Σ_1 και του Σ_3 θα είναι $x_1 = 2 \cdot 0,4 \Rightarrow \mathbf{x_1 = 0,8 \text{ m}}$.

Τη χρονική στιγμή $t=4\text{s}$ που κόβεται το νήμα N_2 η ταχύτητα και των τριών σωμάτων θα είναι: $u_0 = \alpha_1 \cdot t \Rightarrow u_0 = 0,1 \cdot 4 \Rightarrow u_0 = 0,4 \text{ m/s}$.

Στο χρονικό διάστημα $\Delta t = t_2 - t = 8 - 4 = 4\text{s}$, τα Σ_1 , Σ_2 εκτελούν ευθύγραμμη ομαλή κίνηση και μετατοπίζονται κατά: $x_{1,2} = u_0 \cdot \Delta t \Rightarrow x_{1,2} = 0,4 \cdot 4 \Rightarrow \mathbf{x_{1,2} = 1,6 \text{ m}}$ και το Σ_3 εκτελεί ευθύγραμμη ομαλά επιταχυνόμενη κίνηση (με $u_0 = 0,4 \text{ m/s}$ και $\alpha_2 = 0,2 \text{ m/s}^2$) και

μετατοπίζεται κατά $x_3 = u_0 \cdot \Delta t + \frac{1}{2} \cdot \alpha_2 \cdot (\Delta t)^2 \Rightarrow x_3 = 0,4 \cdot 4 + \frac{1}{2} \cdot 0,2 \cdot 4^2 \Rightarrow \mathbf{x_3 = 3,2 \text{ m}}$.

Επομένως τη χρονική στιγμή $t_2=8\text{s}$ τα σώματα Σ_1 κα Σ_3 θα απέχουν μεταξύ τους κατά x_2 : $x_2 = x_1 + x_3 - x_{1,2} \Rightarrow x_2 = 0,8 + 3,2 - 1,6 \Rightarrow \mathbf{x_2 = 2,4 \text{ m}}$.

δ) Στο χρονικό διάστημα από $0 \rightarrow 4\text{s}$, η εξίσωση μετατόπισης και για τα δύο σώματα (Σ_1 ,

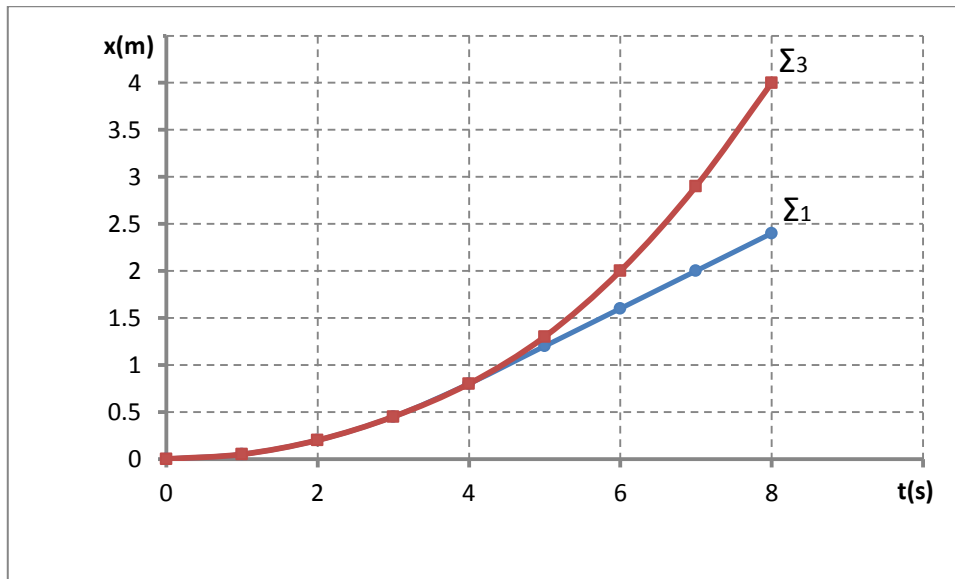
$$\Sigma_3) \text{ είναι: } x = \frac{1}{2} \cdot a_1 \cdot t^2 \Rightarrow x = \frac{1}{2} \cdot 0,1 \cdot t^2.$$

Στο χρονικό διάστημα από $4\text{s} \rightarrow 8\text{s}$, η εξίσωση μετατόπισης και για το Σ_1 είναι:

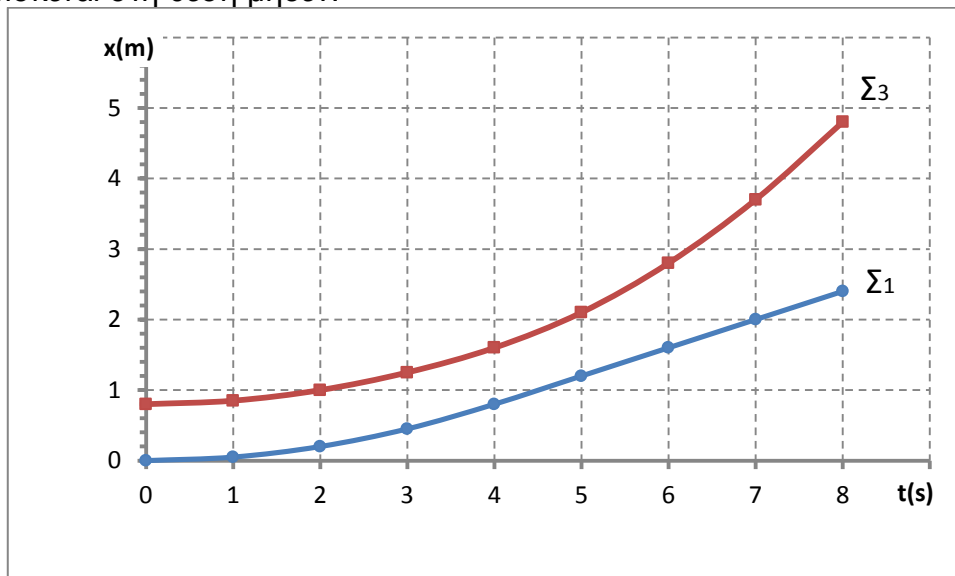
$$x = \frac{1}{2} \cdot a_1 \cdot 4^2 + u_0 \cdot (t-4) \Rightarrow x = 0,8 + 0,4 \cdot (t-4)$$

$$\text{και για το } \Sigma_3 \text{ είναι: } x = \frac{1}{2} \cdot a_1 \cdot 4^2 + u_0 \cdot (t-4) + \frac{1}{2} \cdot a_2 \cdot (t-4)^2 \Rightarrow x = 0,8 + 0,4 \cdot (t-4) + \frac{1}{2} \cdot 0,2 \cdot (t-4)^2.$$

Γραφική παράσταση μετατόπισης – χρόνου των σωμάτων Σ_1 και Σ_3 .

Γραφική παράσταση θέσης – χρόνου των σωμάτων Σ_1 και Σ_3 , θεωρώντας ότι το Σ_1 αρχικά βρίσκεται στη θέση μηδέν.

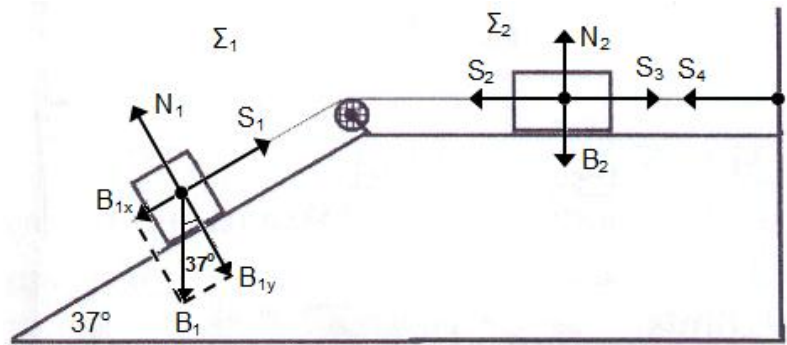
(Σημείωση: Όσοι μαθητές έκαναν τη γραφική παράσταση θέσης – χρόνου παίρνουν τις 2 μονάδες από τις 4 του ερωτήματος.)

ΘΕΜΑ 7^ο (15 μονάδες): Λύση

i) Ένα σώμα ισορροπεί όταν η συνισταμένη των δυνάμεων που ασκούνται σε αυτό είναι ίση με το μηδέν, δηλαδή $\Sigma \mathbf{F} = \mathbf{0}$.

ii) α) Στο Σ_1 ασκούνται το βάρος B_1 , η αντίδραση του επιπέδου N_1 και η τάση του νήματος S_1 .

Στο Σ_2 ασκούνται το βάρος B_2 , η αντίδραση του επιπέδου N_2 , η τάση του νήματος S_2 και η τάση του νήματος S_3 .

β) Σύμφωνα με τον 1^ο νόμο του Νεύτωνα θα ισχύει: $N_1 = B_{1y}$ (1).

$$\text{Είναι όμως } B_{1y} = B_1 \cdot \sin 37^\circ \Rightarrow B_{1y} = m_1 \cdot g \cdot \sin 37^\circ \Rightarrow B_{1y} = 5 \cdot 10 \cdot 0,8 \Rightarrow B_{1y} = 40\text{N}.$$

$$\text{Άρα η (1)} \Rightarrow \mathbf{N_1 = 40\text{N}}.$$

γ) Στον κατακόρυφο τοίχο ασκείται η τάση του νήματος S_4 .

Είναι όμως: $S_4 = S_3$ (2) (κατακόρυφος τοίχος – Σ_2 ενωμένα με το ίδιο νήμα),

$S_3 = S_2$ (3) (ισορροπία του Σ_2 στον οριζόντιο άξονα),

$S_2 = S_1$ (4) (Σ_1 – Σ_2 ενωμένα με το ίδιο νήμα),

$S_1 = B_{1x}$ (5) (ισορροπία του Σ_1 στον άξονα του κεκλιμένου επιπέδου),

$$B_{1x} = B_1 \cdot \eta\mu 37^\circ \Rightarrow B_{1x} = m_1 \cdot g \cdot \eta\mu 37^\circ \Rightarrow B_{1x} = 5 \cdot 10 \cdot 0,6 \Rightarrow B_{1x} = 30\text{N}.$$

$$\text{Άρα από τις (2), (3), (4), (5)} \Rightarrow \mathbf{S_4 = 30\text{N}}.$$